

JAN KŘIPAČ / 7. 11. 2016

Easternová trilogie Zdenka Sirového

Žánr westernu je v české kinematografii zastoupen spíše okrajově. K několika málo výjimkám patří trojice krátkých filmů Zdenka Sirového z počátku sedmdesátých let.

Zdenek Sirový se stal po zákazu svého vrcholného filmu Smuteční slavnost (1969) na Barrandově personou non grata. Nové, normalizační vedení studia zastavilo oba jeho připravované projekty – historický film *Valdštejnův kurýr* a adaptaci Dykovy novely *Krysař*. Sirový marně vyhlížel šanci na další profesní uplatnění.

V nejisté situaci mu pomohl dramaturg Krátkého filmu Praha Jan Poš, který mu nabídl práci na libovolném námětu. Sirový zvolil adaptaci povídky Jacka Londona *Kaňon samé zlato* a k psaní scénáře přizval o devět let mladšího Jiřího Křižana, jenž měl v té době za sebou již realizované scénáře k filmům Horký vzduch a Sedm havranů. Ze společného psaní nakonec vzešly tři filmové povídky, které vedení Krátkého filmu schválilo k výrobě v gottwaldovském studiu s tím, že Sirový bude režírovat pouze jednu z nich a ostatní budou nabídnuty stálým zaměstnancům studia.

Sirový se rozhodl pro první příběh, který byl postaven téměř výhradně na obraze a zdál se být realizačně nejnáročnější. Během přípravy na natáčení se nechal inspirovat odbornou literaturou, dobovými fotografiemi a ceněným kanadským dokumentem *City of Gold* (1957). Záměrem Sirového bylo dosáhnout maximální věrohodnosti a autenticity. Pro film byly navrženy realistické kostýmy, sehnány původní předměty (zbraně, stany, rýžovací pánve) sloužící jako rekvizity a vybrány působivé exteriéry v okolí Terchové na Slovensku.

Do příběhu o nelítostném souboji mezi dvěma zlatokopy obsadil Sirový slovenského herce Ivana Palúcha a člena pardubické činohry Milana Sandhouse. Spolu s Kaňonem samé zlato však zároveň dokončil casting a kamerové zkoušky i k dalším dvěma

povídkám – *Claim na Hluchém potoku* a *Poslední výstřel Davida Sandela*. Když se na předváděcí projekci vedení Krátkého filmu seznámilo s výsledkem prvního filmu, nechalo Sirového režírovat i zbylé části trilogie.

Režisér ke svým inspiračním zdrojům přidal revizionistický western Roberta Altmana *McCabe a paní Millerová* (1971), vyměnil kameramana filmu (gottwaldovského Jiřího Kolína vystřídal Jiří Macháně, který snímal *Smuteční slavnost*) a natáčení přesunul na řeku Dunajec, respektive do Prosiecké doliny. Nálada dalších dílů se mírně proměňuje: v *Claimu na Hluchém potoce*, který vypráví o nezdařeném podvodu dvou zlatokopů (Rudolf Hrušínský, Lubomír Kostelka) s nabytým pozemkem, přibývá komických prvků, zatímco *Poslední výstřel Davida Sandela* ke strohému vylíčení charakterů, jednajících v mezních situacích, přidává rozměr lidskosti a skutečného přátelství.

Po svém dokončení se londonovská trilogie zařadila k nesporným produkčním úspěchům gottwaldovského studia. Byla prodána do zahraničí a v rámci československé distribuce nabízena ve dvou verzích. Kinaři ji mohli nasadit do programu jako jeden celek, nebo mohli promítat každý díl zvlášť spolu s jiným celovečerním snímkem. Na 12. ročníku gottwaldovského festivalu pro děti a mládež pak povídkový film, pojmenovaný po prvním příběhu *Kaňon samé zlato*, získal v roce 1972 Velkou cenu poroty.

Zdenek Sirový se však musel vrátit ke svému nevyřešenému angažmá na Barrandově. Po politických prověrkách, při nichž se odmítl zbavit zodpovědnosti za *Smuteční slavnost*, byl přeřazen do studia dabingu, kam nastoupil v lednu 1973. Režírovat hraný film mohl až po pěti letech vynucené pauzy. Sirový tehdy navázal na osvědčenou spolupráci s Jiřím Křižanem. Společně napsali scénář k filmu *Hrozba*, který se stal základem nové trilogie, zasazené tentokrát do současné české reality.

Easterny *Kaňon samé zlato*, *Claim na Hluchém potoku* a *Poslední výstřel Davida Sandela* uvede kino Ponrepo v sobotu 12. listopadu v 17.30.

Kaňon samé zlato (ČSSR 1970), režie: Zdenek Sirový, scénář: Jiří Křižan, Zdenek Sirový, kamera: Jiří Kolín, hudba: Luboš Fišer, střih: Antonín Štrojsa, hrají: Ivan Palúch, Milan Sandhaus. 21 min.

Claim na Hluchém potoku (ČSSR 1971), režie: Zdenek Sirový, scénář: Jiří Křížan, Zdenek Sirový, kamera: Jiří Macháně, hudba: Luboš Fišer, střih: Antonín Štrojsa, hrají: Rudolf Hrušínský, Lubomír Kostelka, Antonín Soukup, Štefan Winkler. 28 min.

Poslední výstřel Davida Sandela (ČSSR 1971), režie: Zdenek Sirový, scénář: Jiří Křížan, Zdenek Sirový, kamera: Jiří Macháně, hudba: Luboš Fišer, střih: Antonín Štrojsa, hrají: Bronislav Křížan, Otto Lackovič, Zdeněk Kryžánek, Augustín Kubáň. 35 min.